

Phong trào "Ba đảm nhiệm" là một bộ phận khăng khít của sự nghiệp cách mạng

Bài phát biểu của Thủ tướng Phạm Văn Đồng
tại Hội nghị Cán bộ phụ nữ toàn miền Bắc tháng 3/1965

Hôm nay, tôi xin nói một số vấn đề về phong trào "ba đảm nhiệm" của chị em phụ nữ.

Chỉ thị của Ban Bí thư và các văn kiện của Hội đã nói toàn diện về vấn đề này. Ở đây, tôi chỉ nhấn mạnh một số điểm.

Trước hết, tôi muốn nêu rõ truyền thống cách mạng vĩ đại của nhân dân ta, của phụ nữ ta. Sự đóng góp của chị em phụ nữ trong sự nghiệp cách mạng rất to lớn và quý báu, trong cách mạng dân tộc dân chủ cũng như trong cách mạng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc và trong cuộc đấu tranh chống Mỹ, cứu nước hiện nay. Chắc các đồng chí đều biết mới đây ở miền Nam đã mở Đại hội các anh hùng và chiến sĩ thi đua các lực lượng vũ trang miền Nam. Trong các anh hùng, có hai người là phụ nữ, và người đứng ra đọc bản tuyên dương anh hùng là chị Nguyễn Thị Định, Phó Tư lệnh các lực lượng vũ trang nhân dân Miền Nam. Miền Nam ta có người phụ nữ là Phó tư lệnh lực lượng vũ trang, điều đó có ý nghĩa tiêu biểu cho truyền thống cách mạng và khả năng không lường hết được của chị em phụ nữ.

Bây giờ tôi xin lần lượt nói ba vấn đề:

1. Ý nghĩa cách mạng của cuộc vận động "ba đảm nhiệm".
2. Chủ trương và biện pháp thực hiện.
3. Tổ chức và phân công phụ trách.

I. Ý NGHĨA CÁCH MẠNG CỦA CUỘC VẬN ĐỘNG

Ngay từ đầu, Đảng ta đã thấy rõ vai trò to lớn của phụ nữ, và chỉ có chính đảng Mác-Lê nin mới thấy rõ được vai trò ấy. Đảng ta đã gắn liền sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp với sự nghiệp giải phóng phụ nữ là những người bị áp bức, bóc lột nhất. Đảng ta đã ra sức phát động lực lượng của phụ nữ, và chị em phụ nữ ngay từ đầu đã nhiệt liệt hưởng ứng lời kêu gọi của Đảng đứng lên đấu tranh vô cùng anh dũng, ngày càng phát huy khả năng của mình trong cách mạng. Đây là một thắng lợi to lớn của dân tộc, và cũng là thắng lợi to lớn của phụ nữ.

Phong trào phụ nữ luôn luôn là một bộ phận khăng khít của phong trào chung. Phong trào "ba đảm nhiệm" hiện nay cũng là một bộ phận khăng khít rất cơ bản, rất to lớn của sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta.

Cuộc vận động "ba đảm nhiệm" có ý nghĩa cách mạng toàn diện về tư tưởng, chính trị, kinh tế, văn hoá và xã hội. Cuộc vận động này sẽ phát huy lực lượng của phụ nữ đến mức cao, thực hiện sự phân công lao động mới cho phụ nữ một cách hợp lý, do đó đề cao trình độ và địa vị của người phụ nữ, tạo ra những điều kiện thuận lợi để thực hiện

nam nữ bình đẳng trong xã hội ta. Với phong trào "ba đảm nhiệm", phụ nữ sẽ tăng cường việc tham gia quản lý kinh tế, quản lý nhà nước và có thể có những lĩnh vực sẽ do phụ nữ đảm nhiệm phần lớn, thí dụ như các ngành y tế, giáo dục, văn hoá.

Cuộc chiến tranh yêu nước chống Mỹ mà chúng ta đang tiến hành có tác dụng động viên đến mức cao nhất mọi khả năng của nhân dân ta, của phụ nữ ta, để chiến đấu, càng đánh càng mạnh, càng đánh càng trưởng thành, giành thắng lợi trong chiến tranh và tiếp tục vươn lên mạnh mẽ. Chiến tranh là thử thách lớn nhất đối với một chế độ xã hội. Trong cuộc thử thách này, nhất định nhân dân ta, nhất định phụ nữ ta sẽ chiến thắng để quốc Mỹ, đồng thời sẽ vươn lên nhanh chóng hơn mức bình thường. Quân đội lớn mạnh, kinh tế lớn mạnh, văn hoá lớn mạnh, các địa phương lớn mạnh, phong trào thanh niên và phụ nữ đều lớn mạnh, và phải lớn mạnh nhanh chóng để đương đầu với chiến tranh ở mức hiện nay, và đánh thắng để quốc Mỹ mặc dù rồi đây chúng có thể điên cuồng tăng cường chiến tranh hơn nữa.

Lê-nin có nói đại ý: trong thời kỳ cách mạng, lịch sử phát triển nhanh hơn bình thường gấp mấy lần, có khi gấp mười lần. Trong cao trào cách mạng, tốc độ tiến của nhân dân nhanh lắm. Câu nói của Lê-nin rất đúng với tình hình nước ta, rất đúng với phong trào phụ nữ. Bình thường, phụ nữ ta nhất định dần dần tiến bộ về mọi mặt, nhưng trong tình thế chiến tranh hiện nay, phụ nữ ta phải tiến bộ nhanh hơn nhiều. Việc trước đây định làm trong ba, bốn, năm năm, nay phải làm trong một, hai, ba năm. Thời cơ thuận lợi lắm. Tình hình khách quan đòi hỏi phụ nữ phải gánh vác nhiều hơn và có những lĩnh vực chủ yếu phải do phụ nữ đảm nhiệm.

Toàn thể chị em phụ nữ phải đón tiếp tình hình đó với tâm hồn phấn khởi. với tinh thần hăng hái, với ý chí vươn lên mạnh mẽ. Đây là điểm mấu chốt trong công tác tư tưởng đối với phụ nữ. Làm cho mỗi chị em đều thấm nhuần tư tưởng đó, thì tôi tin chắc rằng nhất định phụ nữ sẽ làm tốt những công việc được phân công.

Chị em phụ nữ rất tích cực, rất cần cù, nhưng lâu nay ở ngành này, ngành nọ, ở địa phương này, địa phương kia, còn có những đồng chí phụ trách chưa thật tin ở chị em và không mạnh dạn giao việc cho chị em. Như vậy là không đúng. Cơ quan lãnh đạo của Đảng và Nhà nước đòi hỏi tất cả các ngành, các cấp phải có thái độ đúng đắn và ý thức trách nhiệm cao đối với cuộc vận động "ba đảm nhiệm" của chị em phụ nữ, hết lòng hết sức ủng hộ cuộc vận động này, giúp đỡ chị em phát huy mọi khả năng góp phần to lớn nhất của mình vào sự nghiệp chung, chứng tỏ lực lượng, trình độ, trí tuệ, óc thông minh của người phụ nữ Việt Nam.

Đương nhiên, phụ nữ phải chuyển mạnh hơn ai hết. Phải động viên được toàn thể chị em chuyển biến mạnh mẽ và sâu sắc về tư tưởng và tình cảm, thấm nhuần ý nghĩa cách mạng cơ bản và toàn diện của cuộc vận động "ba đảm nhiệm", làm sao mỗi người đều cảm thấy một sức mạnh thôi thúc trong người, giục giã mình quyết tâm và phấn khởi vươn lên, làm tròn nhiệm vụ trong cuộc vận động "ba đảm nhiệm". Chị em phụ nữ

phải tích cực, chủ động đề xuất vấn đề, tranh thủ sự lãnh đạo của Đảng, đòi hỏi sự phối hợp và giúp đỡ của các ngành và các địa phương.

II. CHỦ TRƯỞNG VÀ BIỆN PHÁP THỰC HIỆN

Sau khi đã thấm nhuần ý nghĩa cách mạng của cuộc vận động, thì vấn đề mấu chốt để bảo đảm thành công là có chủ trương và biện pháp đúng đắn, thiết thực.

Mới đây, tôi có đi thăm phong trào "ba đảm nhiệm" của chị em phụ nữ ở Hạ Trì, Hà Đông. Chị em có cố gắng lớn, có nhiều kinh nghiệm tốt, đã thu được những thành tích quan trọng, nhưng cũng gặp nhiều khó khăn trong lao động và trong đời sống. Tôi hỏi chị em: "Làm thế nào để thực hiện "ba đảm nhiệm"? Có người trả lời: "Chúng tôi đi làm sớm và về muộn". Tôi nghe như vậy không thấy phấn khởi lắm. Chị em làm nhiều việc, rất bận rộn và vất vả: trực tiếp sản xuất, tham gia quản lý sản xuất, luyện tập quân sự, làm công an, ngoài ra lại gánh vác hầu hết công việc gia đình và nuôi dạy con cái nữa. Chúng ta phải có chủ trương và biện pháp cụ thể để giải quyết tốt những vấn đề lao động sản xuất của phụ nữ, và giúp chị em giải quyết đời sống gia đình tốt hơn.

Cơ quan lãnh đạo phong trào phụ nữ phải có một kế hoạch toàn diện, nhằm giải quyết một loạt vấn đề, đồng thời phân ra kế hoạch từng bước, giải quyết trước những vấn đề cấp bách và quan trọng nhất, thực hiện dần dần từng phần, để cuối cùng hoàn thành việc giải quyết những vấn đề cần thiết về sản xuất, về công tác, về đời sống của người phụ nữ trong phong trào "ba đảm nhiệm".

Trong khi xây dựng và thực hiện kế hoạch, chúng ta không cầu toàn, có thể lúc đầu kế hoạch chưa đầy đủ. Trong quá trình thi hành, chúng ta sẽ rút kinh nghiệm và hoàn chỉnh kế hoạch dần dần.

Dưới đây, tôi xin gợi một số chủ trương và biện pháp quan trọng nhất trong kế hoạch đó:

1. Nâng cao năng suất lao động của chị em phụ nữ

Trong điều kiện chiến tranh chống Mỹ, cứu nước, chị em phụ nữ nhất định phải tham gia nhiều hơn trước vào các ngành, nhất là trong nông nghiệp, công nghiệp nhẹ, một số ngành phục vụ như thương nghiệp, bưu điện, các ngành giáo dục, y tế, văn hoá, các cơ quan hành chính.

Ủy ban Kế hoạch Nhà nước và Bộ Lao động có trách nhiệm nghiên cứu một sự phân bố mới của sức lao động cho hợp lý. Phụ nữ đảm nhiệm nhiều hơn như vậy là tốt về nhiều mặt: giải phóng lực lượng nam giới đi chiến đấu và làm những việc đòi hỏi nhiều sức khoẻ, đồng thời chuyển phụ nữ vào làm những việc đúng với khả năng của chị em.

Như thế là phụ nữ phải gánh vác nhiều. Nhưng gánh vác bằng cách tăng cường độ lao động, bắt phụ nữ làm thêm giờ, là không đúng và không thể kéo dài được. Điều quan trọng nhất là phải tăng năng suất lao động, và muốn như thế phải cải tiến công cụ

sản xuất, nâng cao kỹ thuật sản xuất. Những vấn đề này chúng ta đã nhìn thấy từ mấy năm nay, đã bắt đầu giải quyết, nhưng bây giờ tình thế buộc chúng ta phải giải quyết nhanh hơn và tốt hơn.

Thí dụ: ở nông thôn, phải giúp chị em phụ nữ làm tốt công việc đồng áng mà không tốn sức quá mức. Phải nghiên cứu để xác định các loại công cụ cải tiến và phổ biến rộng rãi trong thời gian ngắn nhất những công cụ cải tiến ấy, chú trọng trước hết đến công cụ cải tiến trong những khâu lao động nặng nhọc nhất: làm đất, vận chuyển, gặt hái, chế biến... Chúng ta đủ sức làm công việc này. Chỉ cần các ngành có liên quan như Hội Phụ nữ, Bộ Nông nghiệp, Bộ Công nghiệp nặng, Ủy ban Khoa học Nhà nước đề cao tinh thần trách nhiệm và quyết tâm phối hợp cùng nhau nghiên cứu, tập trung lực lượng đầy đủ, thì nhất định sẽ giải quyết được.

Trên đây là một thí dụ trong nông nghiệp. Ở tất cả các ngành khác có phụ nữ tham gia cũng như nói chung trong toàn bộ nền kinh tế của ta đều phải hết sức phấn đấu thực hiện từng bước cách mạng kỹ thuật, cải tiến công cụ, nâng cao năng suất lao động. Đó chính là bí quyết thắng lợi của chúng ta.

2. Nâng cao trình độ kỹ thuật và năng lực quản lý, năng lực lãnh đạo của phụ nữ

Trong phong trào "ba đảm nhiệm", phụ nữ phải làm một khối lượng công việc nhiều hơn, bao quát một phạm vi lớn hơn. Cho nên người phụ nữ phải tiến bộ nhanh về kỹ thuật, về quản lý, về lãnh đạo để thay thế nam giới trong hàng loạt lĩnh vực sản xuất và công tác.

Hiện nay ở một số nơi, trong hợp tác xã số đông là phụ nữ, trong ban quản trị số đông cũng là phụ nữ, có hợp tác xã ba phần tư ủy viên quản trị là phụ nữ. Phụ nữ làm chủ nhiệm hợp tác xã, làm đội trưởng các đội sản xuất và tổ trưởng các tổ khoa học kỹ thuật. Tình hình này rất đáng hoan nghênh. Khi phụ nữ chiếm số đông trong xã viên hợp tác xã, thì phụ nữ lãnh đạo sản xuất, làm chủ nhiệm hợp tác xã là có thể tốt về nhiều mặt: về sản xuất, về đoàn kết, về quản lý, về làm nghĩa vụ đối với Nhà nước... Trong thực tế có nhiều nơi chị em phụ nữ chẳng được học bao nhiêu nhưng vì có giác ngộ chính trị và có kinh nghiệm thực tế, cho nên đã lãnh đạo được hợp tác xã và làm tất mọi việc.

Khả năng của phụ nữ rất lớn. Hội Phụ nữ và các ngành có trách nhiệm phải chăm lo nhanh chóng nâng cao trình độ phụ nữ về chính trị, văn hoá, kỹ thuật, nghiệp vụ, đặc biệt chú trọng nâng cao trình độ của những chị em đang đảm đương những chức vụ lãnh đạo.

Nói rộng hơn nữa, phải chăm lo đào tạo lâu dài nhiều cán bộ phụ nữ, để sẵn sàng đón nhận những nhiệm vụ ngày càng nặng nề hơn, đi đôi với đà phát triển của sự nghiệp cách mạng. Tôi tin chắc rằng nếu Hội Phụ nữ và các ngành có trách nhiệm thiết thực chăm lo nâng cao trình độ cho chị em, thì chị em sẽ tiến nhanh lắm. Việc này

chúng ta phải kiên quyết làm, rất kiên trì, rất bền bỉ, với tầm mắt nhìn xa thấy rộng, không hẹp hòi, không thiên cận.

Để làm cơ sở cho việc học tập kỹ thuật và nghiệp vụ, phải ra sức nâng cao trình độ văn hoá cho phụ nữ, chăm lo việc học văn hoá của chị em từ cấp 1 trở lên. Vừa rồi, tôi có đến thăm một trường phổ thông cấp 2. Ở lớp 7, hai phần ba học sinh là nam, chỉ có một phần ba là phụ nữ. Tôi hỏi các cháu gái vì sao nữ học sinh quá ít như vậy, thì chính các cháu trả lời rằng, đó là vì việc học văn hoá của phụ nữ không được quan tâm đầy đủ. Điều này đáng để chúng ta phải suy nghĩ. Hội Phụ nữ và các cơ quan có trách nhiệm cần phải chú trọng nhiều hơn đến việc học tập văn hoá của các cháu gái, việc đào tạo nữ cán bộ trong mọi ngành có nhiều phụ nữ.

3. Cải thiện điều kiện sinh hoạt gia đình, bảo vệ sức khoẻ cho phụ nữ, bảo vệ bà mẹ và trẻ em

Đi đôi với việc nâng cao năng suất lao động, nâng cao trình độ kỹ thuật và năng lực quản lý, năng lực lãnh đạo của phụ nữ, phải lo lắng cải thiện điều kiện làm việc và sinh hoạt của chị em.

Trong phong trào "ba đảm nhiệm", hàng loạt câu hỏi thiết thực và cấp bách đang đặt ra: phụ nữ phải làm việc nặng nhọc hơn, có khi phải trực tiếp tham gia chiến đấu, vậy vấn đề bảo vệ và bồi dưỡng sức khoẻ phụ nữ phải giải quyết như thế nào? Việc nuôi dạy con em trong điều kiện hiện nay phải giải quyết thế nào? Các nhà gửi trẻ và các lớp mẫu giáo làm thế nào để tiếp tục hoạt động tốt trong tình hình mới; nội dung công tác của Ủy ban Bảo vệ bà mẹ và trẻ em phải được đẩy mạnh như thế nào để đáp ứng với yêu cầu rất to lớn?

Tất cả những vấn đề trên đây đều phải được Hội Phụ nữ cùng các cơ quan có trách nhiệm nghiên cứu và giải quyết chu đáo, kịp thời.

Đồng thời, phải tiếp tục nghiên cứu để giảm nhẹ bớt phần nặng nhọc của chị em phụ nữ trong các công việc gia đình như việc thổi nấu, giặt giũ... Chúng ta sẽ giải quyết vấn đề này theo điều kiện Việt Nam của chúng ta, làm sao gọn gàng, thiết thực, rẻ tiền, hợp với trình độ quần chúng, dựa trên cơ sở phát huy lực lượng của quần chúng.

Làm được những việc nói trên, tức là chị em phụ nữ làm nhiệm vụ phục vụ chiến đấu, góp phần to lớn của mình vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước. Ngoài ra, ở những nơi nào giặc Mỹ đến bắn phá, khi cần thiết thì chị em phụ nữ trực tiếp tham gia chiến đấu, sẵn sàng đứng cạnh nam giới giáng trả lại quân xâm lược những đòn đích đáng. Những cuộc chiến đấu vừa qua ở nhiều nơi trên miền Bắc đã chứng tỏ lòng dũng cảm tuyệt vời, ý chí sẵn sàng hy sinh, sức chiến đấu bền bỉ, dẻo dai của chị em phụ nữ miền Bắc nước ta. Chị em đã tỏ ra xứng đáng với đồng bào, với Tổ quốc, với miền Nam anh hùng.

III. TỔ CHỨC VÀ PHÂN CÔNG PHỤ TRÁCH

Tất cả những công việc đề ra trên đây đó ai làm? Tôi nghĩ rằng Hội Phụ nữ phải đề ra một kế hoạch toàn diện và thiết thực, trong đó ghi rõ sự phân công và quy định trách nhiệm của Hội Phụ nữ cũng như các ngành có liên quan và các cấp. Kế hoạch đó sẽ trình cơ quan lãnh đạo của Đảng và Nhà nước thảo luận và quyết định.

Phong trào "ba đảm nhiệm" cũng như toàn bộ cuộc vận động phụ nữ là vấn đề chung, có liên quan đến mọi ngành. Vấn đề của phụ nữ cũng là vấn đề của nông nghiệp, của công nghiệp, của giáo dục, của y tế, của văn hoá... Tất cả các ngành phải nhìn vấn đề theo quan điểm ấy thì mới đúng, và phải đề cao tinh thần trách nhiệm của mình, hết lòng hết sức góp phần của mình vào việc giải quyết những vấn đề cần thiết để đẩy mạnh phong trào "ba đảm nhiệm".

Đương nhiên, Hội Phụ nữ có trách nhiệm chính và phải là người tích cực nhất, chủ động nhất. Hội phải có cơ quan, không cần gồm nhiều người, nhưng gồm những người có năng lực thật sự quản phong trào "ba đảm nhiệm" từ trên xuống dưới. Những người phụ nữ giữ các chức vụ trong các cơ quan của Đảng và Nhà nước chăm lo làm việc này là đúng nhất. Chị em nên tập trung lực lượng vào những việc chính, ra sức làm cho bằng được, thì sẽ có tác dụng lớn.

Công việc của phụ nữ không ai lo lắng thiết tha, sâu sắc được như phụ nữ. Phụ nữ phải tự lo, rồi thúc giục các cơ quan, các ngành ủng hộ mình, giúp đỡ mình, quyết làm sao trong một thời gian phải đạt tới sự tiến bộ vượt bậc của phong trào phụ nữ.

Ngày nay, sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta đang phát triển mạnh mẽ và nhanh chóng hơn bao giờ hết, và phong trào "ba đảm nhiệm" của phụ nữ là một bộ phận khăng khít của sự nghiệp cách mạng ấy, đồng thời là sự nghiệp giải phóng người phụ nữ. Cho đến nay, phong trào "ba đảm nhiệm" đã mang lại những kết quả tốt đẹp và quý báu. Phong trào "ba đảm nhiệm" kết hợp chặt chẽ với cuộc vận động "năm tốt" của phụ nữ, phát huy đến mức cao cuộc vận động "năm tốt" đó trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước. Hai cuộc vận động không có gì trái nhau mà lồng vào nhau, cùng nhằm một mục tiêu là phát huy đến mức cao nhất khả năng và cống hiến của phụ nữ.

Những thành tích đã thu được là quý báu, nhưng mới là bước đầu. Xin chúc các đồng chí quán triệt ý nghĩa cách mạng của phong trào "ba đảm nhiệm", tiếp tục ra sức phấn đấu theo phương hướng đúng, với những chủ trương và biện pháp thiết thực, với tổ chức phụ trách có hiệu lực, với sự phối hợp và giúp đỡ tận tình của các ngành có liên quan, để đưa phong trào tiến lên mạnh mẽ và vững chắc, thu những thành tích to lớn hơn nữa./.